

Nationaal plan aanpak Covid impact, inbreng vanuit MAO

@bmc.nl

In samenwerking met de partners van MAO

Zet de beweging MAO door als fundament onder Covid impact aanpak

Met Andere Ogen is onderdeel en aanjager is van een grote veranderbeweging. Met Andere Ogen heeft een unieke positie verworven: een plek waar het belang van de ontwikkeling van kinderen echt centraal kan staan. Met Andere Ogen is alléén van de opgave en dient geen ander (organisatie)belang. Om de ontwikkelkansen van kinderen echt centraal te kunnen stellen is het noodzakelijk dat partijen en professionals in het domein van onderwijs, zorg en jeugd goed samenwerken in één ecosysteem rondom het kind. Dit is in de huidige systeemwereld niet altijd vanzelfsprekend en vraagt vaak ook een andere manier van kijken en handelen. Niet kijken vanuit *organisaties*, maar vanuit de opgave rondom het kind en wat we moeten *organiseren* om een kind optimaal te ondersteunen in zijn of haar ontwikkeling. Als programma stimuleren en faciliteren dat iedereen zijn of haar natuurlijke plek kan innemen in het ecosysteem van het kind en vanuit eigen kracht en specifieke rol kan bijdragen aan het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen. In het nationaal programma kunnen we bijdragen door te verbinden en te versterken op de samenwerking die er al is, jagen we de veranderbeweging aan: lokaal, regionaal en landelijk en versterken we de regierol van Gemeenten. We streven ernaar dat de beweging zichzelf gaat dragen, zodat het programma overbodig wordt.

Specifiek

1. We onderschrijven het inzetten op alle aspecten van ontwikkeling bij kinderen en pleiten voor het vergroten van ontwikkelkansen in plaats van het woord achterstanden.
2. Alle mogelijkheden rondom een school en kinderen/jongeren inzetten om samen met school (en natuurlijk het gezin) er voor te zorgen dat kinderen zich in deze tijd toch zoveel mogelijk kunnen blijven ontwikkelen.
3. Dit past precies op de gedachten van Met Andere Ogen en wat we daarbinnen willen bereiken. Het nationaal programma biedt dus een kans om te versnellen/ versterken waar we toch al mee bezig waren.
4. Geef ruimte aan de professionals om te doen wat nodig is en dus net iets meer te doen dan wat ze nu al doen om dat stapje extra te zetten om de ontwikkeling van kinderen te ondersteunen.
5. Zet gemeenten in de regierol, ook vanuit het onderwijsachterstandenbeleid en ondersteun hen daarbij om dit aan te jagen in hun gemeenten/regio zeker waar dit nog niet vanzelf loopt of er nog wel tande bij kan. Laten we ook daar voortbouwen op het MAO advies versterken regierol gemeenten in de samenwerking Onderwijs, jeugd en zorg
6. Concreet kunnen we dus het beste verder bouwen aan wat er binnen MAO al gebeurt: concrete voorbeelden die er nu al zijn en veel meer benut en verspreid en doorontwikkeld kunnen worden .
7. Het is van groot belang dat deze aanpak niet alleen vanuit OCW wordt aangestuurd, maar ook vanuit VWS en SZW. Wat ons betreft gaat het om gezamenlijke regie vanwege de noodzakelijke integraliteit van het programma zoals ook MAO beoogt. Integrale aanpak is noodzakelijk om ook de gezinssituatie te kunnen meenemen. Verbindt op lokaal niveau ook de wijkaanpak met dit programma.
8. Hou er rekening mee dat in Nederland de niveaubepaling relatief is en niet absoluut oftewel de vorderingen/resultaten van kinderen worden in de eindtoets verdeeld in cohorten van 20%. Kortom als alle kinderen een half jaar achterstand zouden hebben dan krijgt nog steeds het eerste cohort een vwo-advies, het volgende HAVO, terwijl het niveau gemiddeld gedaald is.
9. MAO bevordert al langere tijd dat ons onderwijsbestel moet veranderen. Kinderen moeten zich nog steeds aan het onderwijssysteem aanpassen, terwijl het onderwijs zich zou moeten aanpassen aan de vraag van de kinderen. De crisis leert dat anders organiseren tot mooie

ontwikkelingen leidt. De behoefte van ouders aan scholen die goed om kunnen gaan met verschillen tussen kinderen is groot.

10. Maak gebruik van de lokale netwerken die er al zijn. Zie ook de brief van de wethouders van de Gelijke Kansen Alliantie (GKA)¹
11. Voorbeelden (NB, vanuit MAO gaan we het komende jaar aan de slag om meer te regisseren op het geheel van voorbeelden, proeftuinen, aanpakken etc op het brede terrein van onderwijs, jeugd en zorg. We realiseren ons dat het zomaar opsommen van voorbeelden op zich niet effectief is, maar wel als we het verband aanbrengen met doelen en de ontwikkelkansen van kinderen. Wat dit goed illustreert is dat er al een hele basis is waar we op verder kunnen bouwen)

- In Leeuwarden: pilot jeugdondersteuner op school: jeugdondersteuner werkt op de locatie nauw samen met de jeugdverpleegkundigen van de GGD en de sociaal werker van het gebiedsteam.
- In de Meijerij zijn ze bezig met het realiseren van een betere professionele verbinding tussen de voorschoolse periode, betrokken jeugdhulp partners en het samenwerkingsverband op weg naar onderwijs: het verbreden van (interprofessionele) teams in de doorgaande lijn door Integrale Vroeghulp samen te laten werken met de Vliegende Brigade, waarbinnen het samenwerkingsverband al een uitvoerende partij is.
- Ook in de Meijerij: het verbreden van (interprofessionele) teams op en binnen de school. Binnen 6 integrale Kindcentra wordt de inzet van de jeugdprofessional (jeugdverpleegkundige en/of schoolmaatschappelijk werker) binnen het zorgteam van de school
- Pilot Noord Kennemerland met meer inzet van GGZ in het VO
- Inzet van jongerenwerker in het VO
- School als Werkplaats in Friesland: team van rond de 40 professionals, vanuit 11 instellingen voor (jeugd)hulpverlening, welzijnswerk, het Friesland College zelf en de Friese gemeenten werken in de school en zien 1 op de 5 studenten op het Friesland college.
- Concrete voorbeelden over ondersteuning aan het onderwijs

Primair onderwijs:

- GGD Limburg heeft ingezet op welzijn kinderen; vragenlijst over welbevinden op het PO. Daarbij worden adhv de uitkomsten aanwijzingen gegeven wat te doen. Bv: gesprek met juf. Wanneer meer nodig is, kan JGZ mogelijk ondersteunen of doorverwijzen naar zwaardere hulp. Beschikbaar instrument hiervoor is bijvoorbeeld Hart en Ziel.
- Ziekteverzuim is ook een graadmeter hoe het gaat met een kind: wij hebben een methodiek (M@ZL) ontwikkeld voor het VO, maar volgend schooljaar is deze ook voor het PO beschikbaar. Samenwerking tussen school, JGZ om verzuim en uitval zsm tegen te gaan is ook belangrijk.

Voortgezet onderwijs:

- GGD Amsterdam heeft een "collegetour" voor het VO ontwikkeld: JGZ gaat samen met INF en gedragskundige de "schade" ophalen bij jongeren, antwoord geven op vragen en kijken wat er evt. meer nodig.
- GGD West Brabant werkt met een jongerenpanel om vragen op te halen bij jongeren
- GGD Noordoost Gelderland heeft tijdens de coronaperiode een speciale vragenlijst uitgezet onder jongeren om te zien of er extra ondersteuning nodig was en zo nodig doorgeleid daarheen
- JouwGGD is een online platform voor jongeren tussen 13-23 om anoniem te chatten met een jeugdarts of jeugdverpleegkundige – 7 dagen pw open. Bieden ook een (gevalideerde) zelfhulpmodule aan.
- jongerenhulponline.nl is ook platform voor jongeren, waar partners als @ease, de kindertelefoon, Mind Young aan meedoen.

---

¹ Brief Gelijke kansenalliantie

- Inzet en samenwerking met JGZ
  - Wij denken dat er absoluut ruimte moet komen – naast de reguliere lesstof – om in gesprek te gaan met jeugdigen over hun welbevinden en het versterken van hun veerkracht. Zowel de JGZ als Gezonde School hebben hier materiaal voor. Wat men nu graag zou willen, is deze interventies omzetten naar online interventies. Gesprekken hierover worden gepland tussen VWS en Gezonde School.
  - We hebben als JGZ ook gesproken over een verlengde schooldag: kan deze uitkomst bieden? Niet voor meer leertijd, maar juist meer tijd om samen te sporten, muziek maken, toneel oid. Dit i.s.m. welzijn en sportverenigingen bv. Kinderen hebben het sociale aspect immers zo gemist. Met een verlengde schooldag wordt ook het thuisfront ontlast.
  - JGZ is een natuurlijke preventieve partner voor het onderwijs, aangezien de JGZ de kinderen vanaf hun geboorte volgt tot hun 18^e jaar. Deze afgelopen periode hebben we enorm ingezet op de samenwerking met scholen, juist om er voor de (mogelijk) kwetsbare kinderen te zijn, hun ouders maar ook voor de leerkrachten met vragen rondom corona. Het is belangrijk om aan te sluiten op de vraag van jeugdigen, ouders, scholen en kinderopvang: wat is de “schade” opgelopen in deze periode? Bij het actief benaderen van ouders is naar voren gekomen dat ouders meer en diepere problemen ervaren dan voor corona, maar dat ze desondanks zelf geen hulp hebben gezocht.
  - Eén aanvullend voorbeeld dat nog aanknopingspunten zou kunnen bieden, is de werkwijze van de GGD West-Brabant. In die regio werken ze van oudsher nauw samen en ín de scholen. M@ZL, de methodiek voor het voorkómen van en begeleiden bij verzuim die █████ al noemt, is ook in die regio ontwikkeld. In West-Brabant hebben ze de cultuur niet te redeneren vanuit protocollen en een vaste kalender voor wanneer contact wordt gezocht met een gezin of een jongere, maar vraaggestuurd te handelen. Hetzelfde doen ze met gezinnen. Al vroeg in de eerste lockdown-periode hebben ze contact gelegd met gezinnen waar mogelijk behoefte aan een luisterend oor of hulp zou kunnen zijn. Die contacten werden steeds op prijs gesteld, soms gaf het luisterende oor al lucht, soms was meer aan de orde. Er is overbruggingszorg geleverd, en er zijn ook meldingen bij Veilig Thuis uit de contacten voortgekomen.
  - De werkwijze in West-Brabant kent varianten op andere plekken in het land. Deze aanpakken staan model voor de richting die de jeugdgezondheid op moet - en waarvan het besef door corona is vergroot. In deze benadering is de jeugdverpleegkundige een eerste vertrouwenspersoon, die een band en historie met een gezin of jongere heeft en op die basis gekoppeld aan wat er speelt kan verbinden met andere professionals. ‘Slim samenwerken’, bij uitstek passend bij Met Andere Ogen. De sector gaat werken aan het meer planmatig bevorderen van deze ontwikkelrichting. VWS en OCW mogen daar gerust ook aan trekken. De medewerkers van VWS en OCW hebben nog niet over de hele linie een actueel beeld van de rol en mogelijkheden van de jeugdgezondheidszorg.
- Tutoring / bijles door goede (oud-) docenten is erkend effectief
- Organiseer de bijles voor die gezinnen die het zelf niet kunnen regelen, bijvoorbeeld high dosis Tutoring van Bowen Paulle
- Heb oog voor de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van kinderen/jongeren
  - Mooi voorbeeld is SJSO, jeugdhulp in het speciaal onderwijs in Amsterdam. Tijdens de lockdowns waren er geen kinderen zoek en gingen jeugdhulpverleners ook de gezinnen onder steunen, waardoor het kind beter ging functioneren
  - Zicht op kind en gezin zorgt ervoor dat kinderen minder snel uitvallen, voorbeeld de ondersteuning van 3 IKC's in Leeuwarden met jeugdhulp
  - Op veel plaatsen zijn multidisciplinaire teams in kinderopvang en op scholen, gecombineerd met jeugdgezondheidszorg als brug naar de kennis van de wijkteams (Almere-Utrecht)

- Zie ook de vele voorbeelden die het NJI samen met passend onderwijs heeft gegeven en opgenomen in uitgaven als: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Verrassend-passend.pdf> (deel 1 en 2)
- Programma's als leer- en veerkracht <https://leerenveerkracht.nl> kunnen hierbij ondersteunend zijn. En: <https://www.oke-op-school.nl>
Dit geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Voorbeeld: <https://www.vitree.nl/ons-hulpaanbod/hulp-op-school/trainingen-voortgezet-onderwijs/>
Er zijn vele varianten
- Het is van groot belang om jongerenwerkers en jeugdhulpverleners (denk ook aan schoolpsychologen) in te zetten. Een kind dat beter in zijn vel zit, leert beter. Een mooi voorbeeld -tijdens- de Covidperiode uit Utrecht is bijgevoegd.² Er is zoveel mogelijk: zie ook bijlage Gerrit Rietveld College.³
- Sluit aan bij wat de scholen al doen en of in gang gezet hebben bij bijvoorbeeld het nieuwe ministeriële programma Schoolkracht. Schoolkracht is een kortdurende impuls voor scholen, maak deze impuls langduriger, structureler.
- Sta toe dat er veel meer onderwijsassistenten komen die begeleiding bij inoefening kunnen geven.
- Scholengroep Campus in Breda werkt nauw samen met jongerenwerkers. Pauze-activiteiten, gesprekken, maar ook HOT, Huiswerk onder Toezicht.
- Denk ook aan Trauma-sensitief onderwijs. Vooral veel aandacht voor in het (V)SO. Vele voorbeelden te noemen: <https://www.pluryn.nl/over-pluryn/nieuws/nieuws-2020/week28/traumasensitief-onderwijs>
- Betrek kinderen, jongeren, ouders, scholen zelf bij de verbeteraanpak voor zichzelf of hun kind. Pas op voor te-hoog-over-aanpak.

---

² Informatie ondersteuning van de VO/VSO scholen Utrecht

³ Samenwerkingsvoorbeeld Gerrit Rievelcollege, leerplicht, JGZ,SWV